



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5059/2020
10.11.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић, Бисерке Живановић, Јелице Бојанић Керкез и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Митар Војводић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Филијала Пожаревац, чији је пуномоћник Немања Срзентић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 5557/19 од 03.07.2020. године, у седници од 10.11.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 5557/19 од 03.07.2020. године и пресуда Основног суда у Пожаревцу П 1133/2019 од 25.10.2019. године и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П 1133/2019 од 25.10.2019. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев и тужени обавезан да тужиоцу уплати износ од 1.158.186,94 динара на име неосноване наплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за период од 26.11.2007. године до 02.02.2017. године, са законском затезном каматом од 25.10.2017. године као дана подношења тужбе до исплате. Ставом другим изреке тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 230.980,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 5557/19 од 03.07.2020. године одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против другостепене пресуде, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и из разлога прописаних чланом 404. Закона о парничном поступку.

Тужилац је доставио одговор на ревизију.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су законски услови за одлучивање о ревизији туженог као изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. став 1.

важећег Закона о парничном поступку – ЗПП, због потребе уједначавања судске праксе. Зато је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија туженог основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је решењем туженог од 23.11.2001. године стекао право на старосну пензију почев од 26.10.2021. године, када му је утврђен пензијски стаж од 40 година 3 месеца и 3 дана. Тужилац се дана 10.12.2002. године уписао у Адвокатску комору ... као адвокат и ту делатност је обављао све до 03.02.2017. године, а 45 година пензијског стажа навршио је 06.09.2007. године. За период од 26.11.2007. године до 02.02.2017. године тужилац је на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање уплатио укупно 1.158.186,94 динара, с тим што је у периоду од 2002. до 2014. године Министарство финансија доносило решења којима је задуживало тужиоца порезом и доприносима за пензијско и инвалидско осигурање, а од 2014. до 2017. године нису доношена решења, већ су тужиоцу достављене опомене за плаћање обавеза по том основу. Износи по основу доприноса за пензијско и инвалидско осигурање уплаћивани су на рачун туженог.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепеним пресудама је усвојен тужбени захтев тужиоца и тужени обавезан да му исплати износ уплаћен на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за спорни период, из разлога што након навршених 45 година пензијског стажа није било законског основа да тужени од тужиоца потражује доприносе за пензијско и инвалидско осигурање.

С обзиром на наведено, ревизијом туженог основано се указује да је у нижестепеним пресудама због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Законом о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“ 34/2003 ... 142/2014) прописано је да осигураници самосталних делатности јесу лица која у складу са законом самостално обављају привредну или другу делатност, ако нису обавезно осигурана по основу запослења (члан 12. став 1. тачка 1.); својство осигураника стиче се даном почетка, а престаје даном престанка запослења, обављања самосталне или пољопривредне делатности, односно обављања уговорених послова (члан 14. став 1.); право на старосну пензију, превремену старосну пензију остварује после престанка осигурања. Осигураници из члана 12. став 1. тачка 1. тог закона који обављају делатност у складу са законом којим се уређује рад приватних предузетника право на старосну пензију, превремену старосну пензију могу остварити испуњењем услова за стицање права за старосну пензију (члан 82а став 1. и 4.). Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС“ 84/2004 .. 68/2014) чланом 6. став 1. тач. 1. и 14. прописано је да је предузетник осигураник – физичко лице које обавља самосталну привредну, професионалну и другу делатност у складу са законом по основу које плаћа порез на доходак грађана на приходе од самосталне делатности; обвезници доприноса за пензијско и инвалидско осигурање су осигураници, у складу са законом који уређује систем обавезног пензијско и инвалидског осигурања, па и предузетници у смислу члана 7. става 1. тачка 6. тог закона. Чланом 22. тог закона одређена је основица доприноса за предузетнике који у складу са законом који уређује порез на доходак грађана порез плаћају на стварни приход, а за предузетнике који порез плаћају на паушално утврђени приход, изузев

лица из члана 65б. тог закона, обавезу доприноса утврђује решењем пореска управа. Доприноси за преузетнике из члана 58. тог закона плаћају се у року који је законом којим се уређује порез на доходак грађана утврђен као рок за плаћање пореза по том основу, у смислу члана 60., а обвезници доприноса не могу бити ослобођени обавеза обрачунавања и плаћања доприноса, према члану 64. у вези члана 7. тачка 6. тог закона.

Из наведених законских одредаба произилази да је тужилац, иако је у пензији, осигураник самосталне делатности који у складу са законом обавља самосталну адвокатску делатност, па је због тога обвезник доприноса за обавезно социјално осигурање од тренутка уписа у именик адвоката до брисања из уписника. Према члану 12. став 1. тачка 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, осигураници који обављају делатност у складу са законом којим се уређује рад приватних предузетника, право на старосну пензију односно превремену старосну пензију могу остварити испуњењем услова за стицања права на старосну пензију, што значи да остваривање права на старосну пензију, као у случају тужиоца, не значи истовремено и престанак осигурања, јер је тужилац и након стицања права на старосну пензију наставио да се бави адвокатуром. Зато се не може прихватити став нижестепених судова да након што је тужилац навршио 45 радног стажа више није у обавези да плаћа доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, у смислу члана 68. Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

У поступку није утврђено да ли је наплата доприноса пензијског и инвалидског осигурања у спорном периоду извршена по основу коначних и правноснажних решења органа пореске управе, односно да ли је тужилац користио законом предвиђена правна средства заштите против решења којима му је таква обавеза утврђена, као и да ли је од надлежног органа пореске управе тражио повраћај више или погрешно плаћених доприноса, у смислу члана 10. Закона о пореском поступку и пореској администрацији, што представља претходно питање за одлуку у овој парници, у којој је тужилац тражио да му се уплаћени износи доприноса врате као стечени без основа у смислу члана 210. Закона о облигационим односима. Према правном схватању Грађанског одељења Врховног суда Србије усвојеном на седници од 06.04.2004. године, суд опште надлежности је надлежан да одлучује о тужбеном захтеву како је постављен у овој парници, али не и о правима и обавезама из Закона о пензијском и инвалидском осигурању, односно о законитости одлука органа који о тим правима и обавезама одлучују по правилима управног поступка. С обзиром на наведено, обе нижестепене пресуде су укинуте.

У поновном поступку, првостепени суд ће узети у обзир узете примедбе и донети правилну и закониту одлуку.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке, на основу члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић